

Verdighetsenteret
OMSORG FOR GAMLE

Frivillighet i eldreomsorg

Gry Caroline Aarnes

Rådgiver, avdeling Frivillighet og kultur, Verdighetsenteret

Verdighetsenteret

- Nasjonalt tverrfaglig kompetansesenter innen eldreomsorg
- Begynte som et prosjekt i 1998
- Ideell stiftelse 2009
- 2011 Statsbudsjettet
- Hospicefilosofien
- Vi arbeider for at sårbare gamle og deres pårørende skal møtes med **verdighet, respekt og omsorg**
- **Formidler og utvikler kunnskap innen palliasjon, demens, akuttmedisin, frivillighet og kultur i eldreomsorgen**

Definisjon av frivillig innsats

Frivillig innsats blir i denne sammenheng forstått som en aktivitet som er ulønnet, utøvet av fri vilje og til fordel for samfunnet eller andre enn nære slektninger eller personer i egen husholdning

Wilson J. Volunteerism Research: A Review Essay. *Nonprofit and Voluntary Quarterly* 41 (2):176-212. DOI: 10.1177/0899764011434558

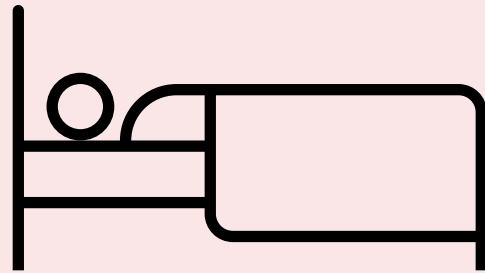
Førland O. Hva er frivillig innsats i omsorgssektoren? I: Jensen LH, red. *Frivillighet i omsorgssektoren: Aldring og helse*; 2015. s. 21-23.

Frivillighet Norge/ILO <https://www.frivillighetnorge.no/fakta/hva-er-frivillighet/>.

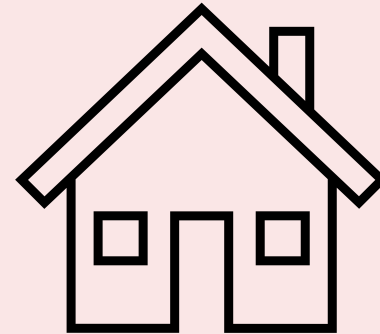
Hvor er frivilligheten i eldreomsorgen?

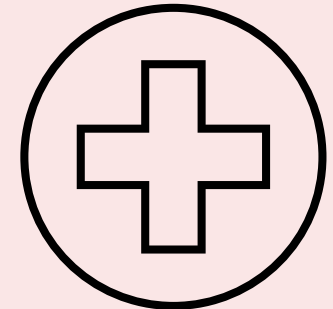
Aktiviteter
i lokalsamfunnet

Sykehjem
Institusjon/dagsenter

Hjemme hos...
Hjemmeboende

Sykehus

A) Behov og
potensiale

Politisk fokus på samarbeid

- Behov for å mobilisere og ta i bruk samfunnets samlede omsorgsressurser på nye måter (Meld. st. 29 Morgendagens omsorg)
- Tverrsektorielt samarbeid er nødvendig i folkehelsearbeidet (Meld. St.19 Folkehelsemeldinga)
- Kommunene er sentrale for å nå målet om at frivilligheten skal spille en større rolle i folkehelsearbeidet (Meld. St.15 (2022-2023) Folkehelsemeldinga)
- Gode rammevilkår for frivilligheten og et godt samarbeid mellom kommunen og frivillig sektor er viktig (Meld. St. 24 (2022-2023) Fellesskap og meistring . Bu trygt heime)

Eldres behov

- Ensomhet
- Lite tilpasset individuell aktivitet
- Manglende ivaretagelse (Sosiale, kulturelle og eksistensielle behov)
- Lite systematikk for samarbeid mellom offentlig og frivillige/lokalsamfunn
- Manglende møteplasser, samlokalisering og digitale generasjonsskiller
- Frivilligheten er en samarbeidspart som kan bidra med et mangfold av aktiviteter og kompetanse

*For beboerne betyr
samarbeidet med de frivillige
at de får muligheten til å
fortsette livet mest mulig likt det
livet de hadde før de fikk et
hjelpebehov*

*Lena Nilsen, Frivillighetskontakt, Filten
serviceboliger, Drammen kommune*

Idébank – frivillighet

Idébank frivillighet er en samling av frivillighetsprosjektet utviklet av deltakere på etterutdanningen Frivillighetskoordinering – eldreomsorg. Verdighetsenteret har veiledet i prosjektarbeidet. Vi håper at idébanken vil gi inspirasjon og drahjelp for alle som ønsker å iverksette aktivitet og egne frivillighetsprosjekter i eldreomsorgen.

Filtrer etter tema:

- En-til-en aktivitet
- Sykehjem og bo- og servicesentre
- Hjemmetjenesten
- Måltidsfelleskaper
- Fysisk aktivitet
- Omsorgsbolig
- Møteplasser
- Kulturbygging
- Frivilligkontakter
- Håndbok for frivillighet
- Generasjonsmøte
- Digital kompetanse
- Kartlegging av behov for frivillighet
- Hjemmeboende eldre
- Eldre med demens
- Livsminne
- Frivilligsentral
- Opplæringstilbud for frivillige
- Opplæringstilbud for ansatte

Oppdater

Trygghet gjennom kunnskap

«Min historie»

Sammen er vi mindre alene

IDÉBANK FRIVILLIGHET ER EN
SAMLING AV
FRIVILLIGHETSPROSJEKTET UTVIKLET
AV DELTAKERE PÅ
ETTERUTDANNINGEN
FRIVILLIGHETSKOORDINERING –
ELDREOMSORG.

<https://www.verdighetsenteret.no/prosjekter>

Helsefremmende frivillighet

- Redusere ensomhet og styrke aktivitet og fellesskap
- Å kunne bruke ressursene sine livet ut
- Helsefremmende også for de frivillige og for pårørende
- Betydningen av en likestilt relasjon - felles opplevelser til felles glede
- Å bety noe - for noen, ikke bare motta hjelp

B) Forutsetninger og utfordringer

Viktige forutsetninger for samarbeidet

- Frivillige skal ikke erstatte ansatte i utførelsen av lovpålagte oppgaver
- Frivillige er ikke billig arbeidskraft
- Frivillige kan ikke settes til oppgaver de ikke ønsker å gjøre
- Frivillighetstjenesten må være forankret i alle ledd
- Frivillige og ansatte må ha kunnskap om hverandre

Utfordringer for samarbeidet

- Etikk og juss
- Taushetsplikten vs taushetserklæring
- Dårlig informasjonsflyt - manglende forankring
- Kultur for frivillighet
- Frivillige med helsefaglig kompetanse - enda viktigere med forventningsavklaring

Hva oppleves som utfordringer i samarbeidet

ANSATTE:

- Det oppleves som merarbeid
- Vi mister de morsomme oppgavene
- Kvaliteten blir dårligere
- Vi kan ikke stole på at frivillige kommer som avtalt
- Usikre på lover og regler knyttet til frivillig innsats

FRIVILLIGE:

- Vanskelig å finne riktig person i kommunen når vi ønsker å få til et prosjekt
- Vi opplever å bli avfeid med krav vi ikke kan etterkomme, for eksempel mht. oppmøte (når og hvor ofte)
- Vi føler oss ikke velkommen
- Det er vanskelig å komme fra dialog til konkret samarbeid
- Vi gir opp før prosjektet blir iverksatt

C) Tips for å tilrettelegge for samarbeidet med frivillige

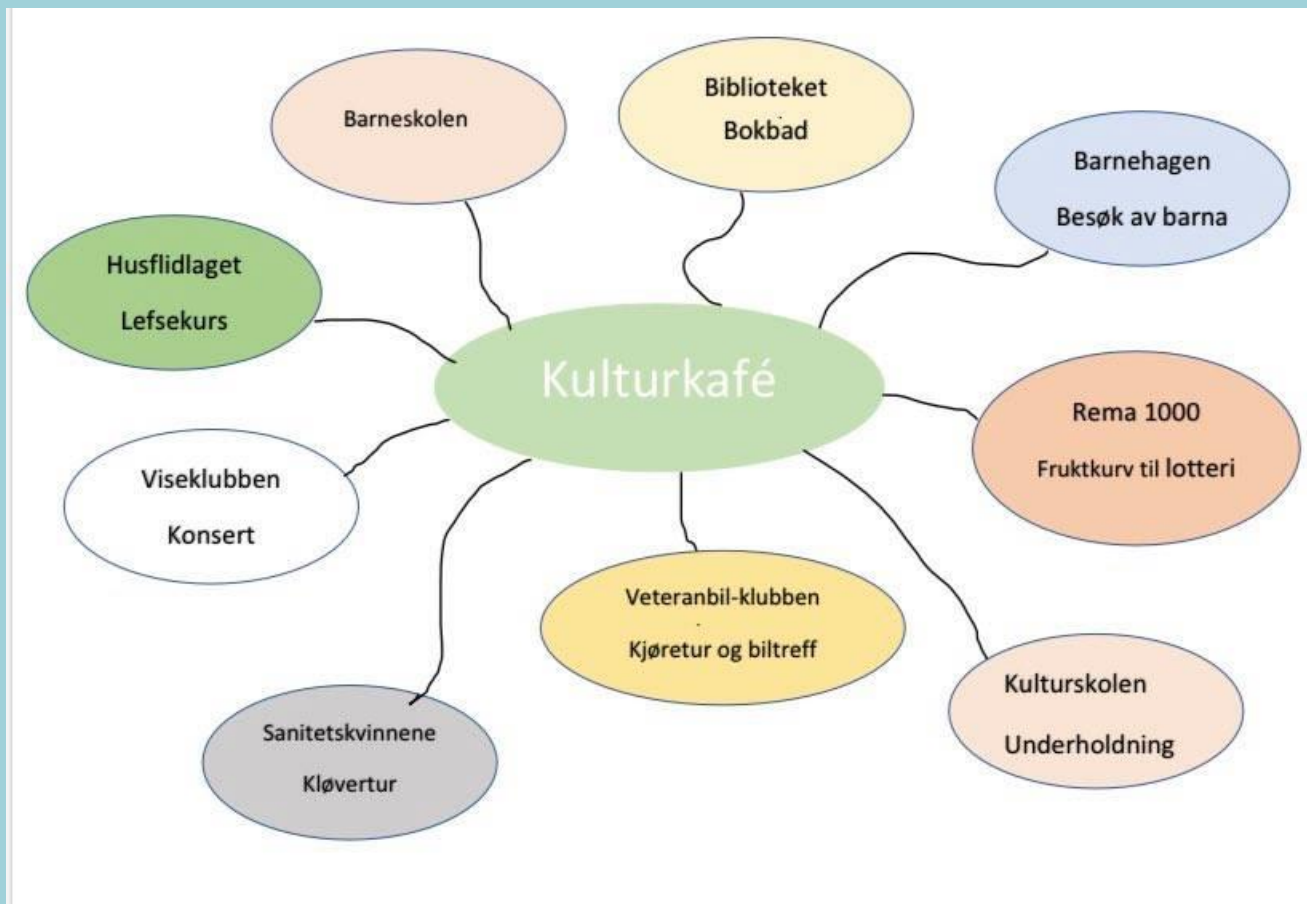
1. Forankre

- Se til lokal frivillighetspolitikk og planverk.
- Lag retningslinjer for samarbeidet.
- Undersøk nødvendig lovverk med kommuneadvokat eller juridiske rådgivere.
- Forankre satsningen internt i virksomheten.

2. Kartlegg

- Finn ut hva behovet er for aktivitet og sosiale møteplasser.
- Lag et tankekart med samarbeidspartnere som finnes i frivillig sektor og nærmiljø.
- Tenk gjennom hvilke ressurser dere har som kan komme andre til nytte.

3. Etabler samarbeid

- Ta kontakt med aktuelle samarbeidspartnere.
- Kom henvendelser fra frivillig sektor raskt i møte.
- Sett opp et møte for å avklare forventninger til samarbeidet på overordnet nivå.
- Utarbeid samarbeidsavtaler.

4. Involvér

- Inkluder ansatte i planlegging for økt eierskap og engasjement.
- Koble på frivillige/frivillig sektor tidlig og la de ha reell medvirkning.
- Få nærmiljøet med.

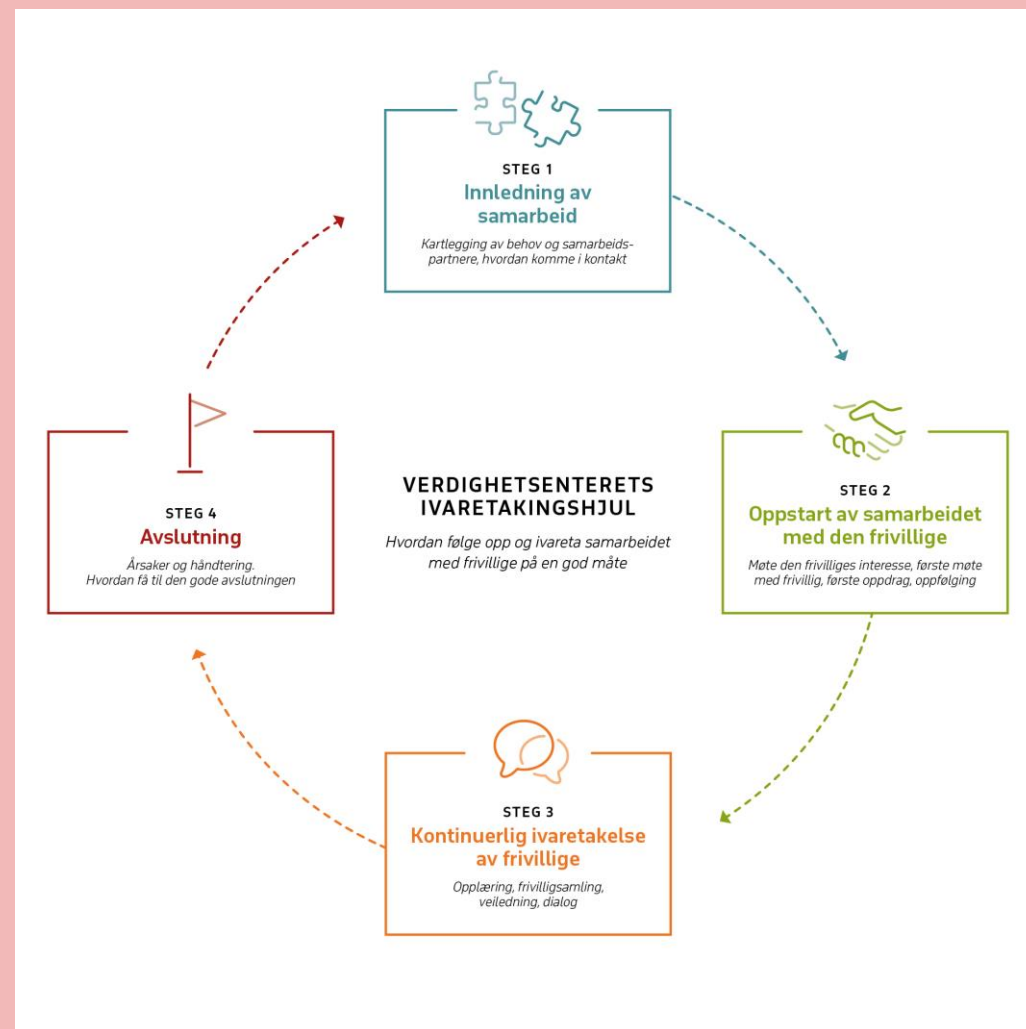
5. Prioriter kompetanse

- Gi ansatte kompetanse på hvordan man kan tilrettelegge for godt samarbeid.
- Lag gode introduksjonskurs og faglig påfyll for frivillige.
- Informer godt om rolleavklaring og taushetsplikt.
- Gi frivillige og ansatte mulighet til etisk refleksjon.

6. Utvikle rutiner

- Lag rutiner for hvordan dere skal innlede og ivareta samarbeid med frivillige.
- Utvikle rutiner sammen med frivillige.
- Samle rutinene i en rutineperm lett tilgjengelig for ansatte og frivillige.

7. Systematiser

- Etabler tydelige rammer for samarbeidet.
- Lag et ansvarskart som tydeliggjør hvem som har ansvar for hva i samarbeidet.
- Lag et årshjul for aktivitet og frivillighet.

8. Sett frivillighet på agendaen

- Tydeliggjør at samarbeid med frivillige er et satsingsområde for virksomheten.
- Få frivillighet inn som fast punkt på agendaen (ledermøte, avdelingsmøte, faglunnsj, rapport)
- Synliggjør samarbeidet med frivillige på nettsider og i informasjonsmateriell om virksomheten.

Frivillighetskoordinering i eldreomsorgen

Håndbok for sykehjem
og aktivitetstilbud

Forestillingens kraft

- Poetiske dikt og fortellinger laget av personer med demens
- Fotografier og malerier av lokale kunstnere
- Kunstverk av elever ved den lokale barneskolen

Referanser

- Nasjonal strategi for frivillig innsats på helse- og omsorgsfeltet (2015-2020). Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet. 2015.
- Schanche P, Stokland D. *Velferd i nytt terreng. Hvordan kan kommunen som arbeidsgiver samarbeider med frivillig sektor og sosiale entreprenører innen pleie- og omsorgstjenestene?* Agenda Kaupang AS for KS; 2014
- Magerholm, B. (2017) *HOVEDRAPPORT - Kommunen og frivillig sektor i samspill - en modell for godt samarbeid.*
- Malmedal & Steinsheim, How Volunteers Contribute to Persons with Dementia Coping in Everyday Life, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7101066/>
- Frivilligsentral og offentlig omsorg. Samhandling til brukers beste, Fensli, Skaar, Söderhamn, Nordisk sykeplejeforskning, nr. 1-2012, s.74-86, Universitetsforlaget
- Sørvoll & Hansen, Aktivitetsvenn, en studie av tilbud rettet mot personer med demens med vekt på de frivilliges erfaringer, Nova rapport nr 4/19, <https://fagarkivet.oslomet.no/bitstream/handle/20.500.12199/1317/NOVA-Rapport-4-2019-Aktivitetsvenn-Sorvoll-og-Hansen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Demensplan 2020. Et mer demensvennlig samfunn. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet.
- Meld. St. 19 2014-2015. Folkehelsemeldingen. Mestring og muligheter.
- Meld. St. 15 2017-2018. Leve hele livet. En kvalitetsreform for eldre
- Demensplan 2025. handlingsplan. Oslo: helse- og omsorgsdepartementet
- Magerholm, B. og Tessem, J (red) (2017) *Godt samarbeid med frivillige i eldreomsorgen - Et arbeidshefte til inspirasjon og refleksjon.*